

IP1 Arhitekturna teorija & kritika

IP2 Zgodovina in teorija arhitekture 4

IP3 Analiza sodobne arhitekture

**IP4 Arhitekturno pisanje kot
intervencija**

IP5 Arhitekturni regionalizmi

IP6 Morfologija sakralnega prostora

**IP7 Arhitektura ustvarjalnega
mišljenja**

Izbirni predmeti v okviru **Modula teorija in zgodovina** se osredotočajo na razvijanje arhitekturne teorije v povezavi s sodobno projektantsko prakso; kritično refleksijo nedavne zgodovine različnih praks arhitekture v globalnem kontekstu; kritično in angažirano pisanje v arhitekturi; krepitev zavedanja o umeščenosti arhitekture v njen (vsakokratni) regionalni kontekst; analizo arhitekture v povezavi z likovno teorijo (na primeru sakralne arhitekture); razvijanje metod arhitekturnega mišljenja in projektiranja.

MODUL TEORIJA IN ZGODOVINA

prof. dr. Petra Čeferin, asist. Uroš Mikanovič

Namen predmeta je, da seznanja študentke in študente z nekaterimi ključnimi usmeritvami in konceptualizacijami v sodobni arhitekturni teoriji in filozofiji arhitekture, ki podpirajo, omogočajo ali kako drugače učinkujejo na sodobno prakso projektiranja.

Predmet se vsako študijsko leto osredotoča na izbrano temo in z njo povezane arhitekturne pojme, ki so aktualni tudi za sodobno arhitekturo. Pri tem poudarja, da t.i. temeljni pojmi arhitekture ne obstajajo od vekomaj, pač pa imajo svoje historični nastanek in razvoj. Če navedemo nekatere teh pojmov: uporabnik, objekt v arhitekturi, arhitekturna funkcija/funkcionalnost, ipd.

Predmet je hkrati zasnovan kot uvajanje v kritično vrednotenje in pisanje samo: v arhitekturi in o arhitekturi.

ključne besede

arhitekturna teorija, temeljni pojmi arhitekture, vrednotenje in kritika arhitekturnih del

obravnavane tematike

funkcija/funkcionalnost-arhitekturna funkcionalnost;
človeško-ne-človeško-več kot človeško; dialektika avtonomije in heteronomije; arhitektura in razsodna moč; objekt v arhitekturi; arhitektura in intelektualna emancipacija

Prizor iz filma Jacques Tati: Playtime, 1967

Tema 2025/26: Vprašanje funkcije in funkcionalnosti

doc. dr. Nika Grabar

Vpogled v arhitekturo novejšje zgodovine po 1990ih ter sodobno arhitekturo in arhitekturno mišljenje v soodvisnosti od družboslovja in humanistike, filozofije, tehnologije in umetnosti. Trendi in gibanja v sodobni arhitekturi so obravnavani z izhodiščnimi temami predavanj: narava, čas, prostor in etika ter v okviru teh obravnava kritičnega regionalizma; uporaba novih tehnologij in pojav novih medijev; vplivi sodobne umetnosti in filma; nedokončani projekt modernizma; socialna odgovornost arhitekture; vpliv globalizacije in pojav ikonične arhitekture; ekološki funkcionalizem idr. Teoretično mišljenje in ustvarjalne strategije so predstavljene z delom najvidnejših arhitektov v 1990ih in sodobnimi načini delovanja.

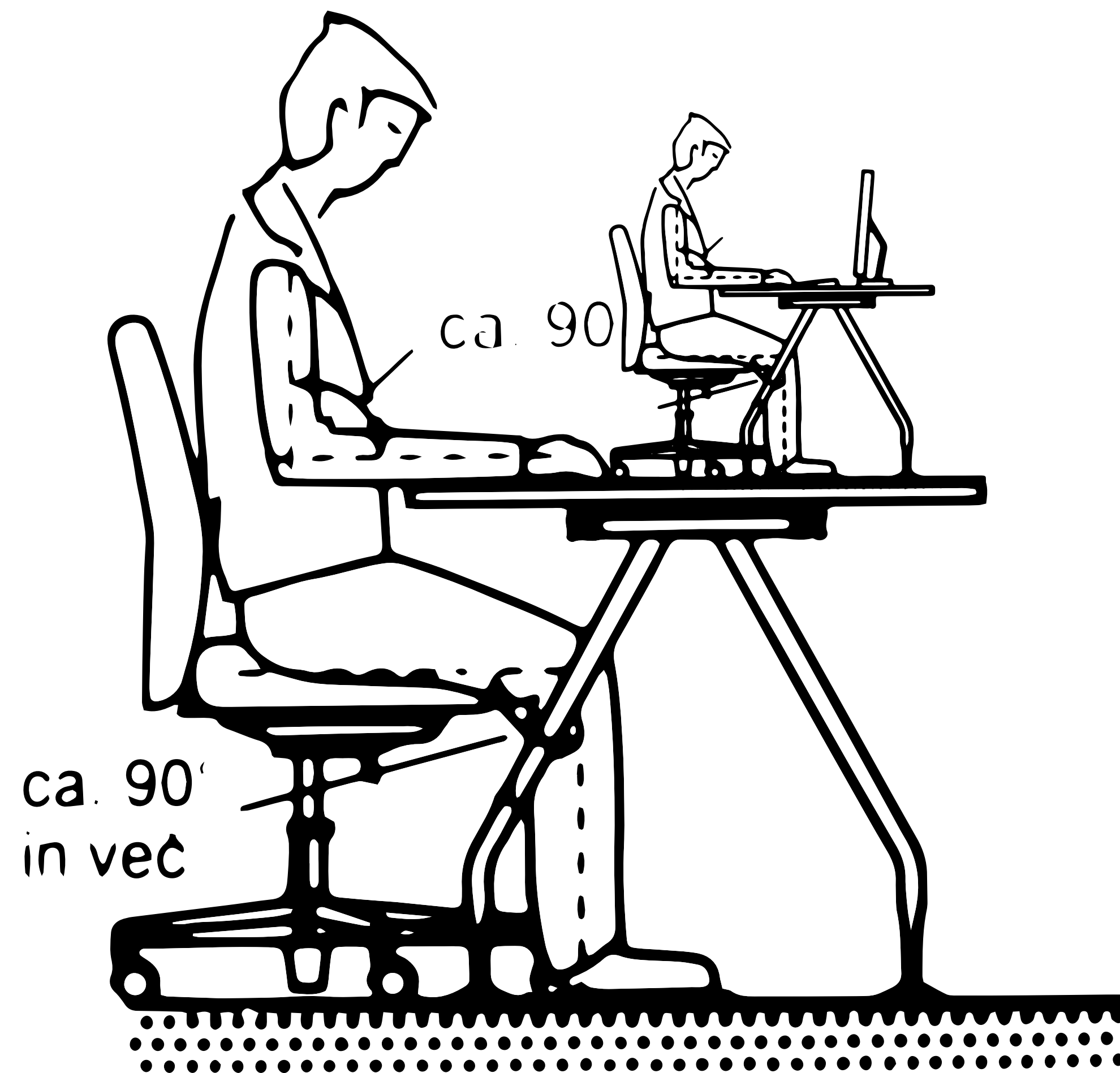
ključne besede

arhitektura, umetnost, estetika, etika, družbal

obravnavane tematike

čas, prostor, etika, estetika, narava

Razstava študentskih del v knjižnici UL FA

- 4 Ergonomsko pravilna osnovna drža na delovnem mestu

Prizor iz Neuferta

(izvirnik 1936, slovenska izdaja: 2009), montaža: U. Mikanovič

B

ANALIZA SODOBNE ARHITEKTURE

prof. dr. Petra Čeferin, asist. Uroš Mikanovič

Predmet obravnava sodobno arhitekturno produkcijo v njenem družbenem kontekstu, se pravi v njenem odnosu do ekonomskih, političnih, tehnoloških in kulturnih dejavnikov njenega vsakokratnega konteksta. Njegovo izhodišče pri tem je, da je nujni pogoj za razumevanje arhitekture njena celovito razvita teorija arhitekture.

Predmet razvija mrežo nekaterih temeljnih pojmov in pristopov arhitekturne teorije, ki omogočajo odgovor na vprašanja, kot so, denimo: kaj je arhitektura, kako lahko obstaja in deluje v svojem vsakokratnem prostoru in času.

Predmet temelji na predavanjih, razpravah in drugih sodobnih študijskih pristopih ter metod/metodah.

ključne besede

sodobna arhitektura, pogoji arhitekture, avtonomija/heteronomija, subjekt/objekt

obravnavane tematike

arhitektura tržne logike, arhitektura imperativa invencije, arhitektura odpora, arhitektura družbenega reformizma, arhitektura odporne afirmacije

**Rayner Banham v svojem kabinetu na šoli
Bartlett, okrog 1976**

(iz Barbara Penner, »The Man Who Wrote Too Well«, Places Journal)

B

doc. dr. Miloš Kosec

Izbirni predmet je usmerjen v odpiranje polja arhitekturne publicistike za študente arhitekture. Predmet je osnovan okrog vprašanja komunikacije o arhitekturi v javni sferi. S predmetom je neizogibno povezano vprašanje branja prostora in arhitektovega dela v njem kot v čas in družbo vpete dejavnosti, do katerega mora pisec zavzeti avtonomno, raziskovalno in kritično stališče. Beseda je v rokah arhitekta enako mogočno orodje kot skica in računalnik. Pisanje o arhitekturi nikoli ni samo sporočanje rezultatov stroke, ampak vedno pomeni tudi drugačno, dialoško in kritično razmišljanje o prostoru, stroki in vlogi posameznika na stičišču ekonomskih, političnih, družbenih in umetniških silnic. Zato je ključno orodje ne samo za širjenje zavedanja o arhitekturi in prostorski kulturi, ampak tudi orodje ustvarjalnosti in samorefleksije vsakega samostojnega ustvarjalca. Ključna vprašanja predmeta so: pomen arhitekturne kritike, komunikacija s strokovno in širšo javnostjo v medijih, razvijanje strokovnega in obenem jasnega in razumljivega jezika ter razumevanja pisanja in debate kot enega osnovnih orodij stroke pri interveniranju v prostor in družbo.

ključne besede

publicistika, kritika, branje prostora, strokovni jezik, komunikacija

obravnavane tematike

arhitekturno besedilo, arhitekturna kritika, raziskovanje skozi pisanje, različne ravni strokovnega, znanstvenega in splošnega in popularnega pisanja o arhitekturi, pisanje kot intervencija v prostor in družbo

doc. dr. Leon Debevec

Predmet seznanja slušatelje s kompleksnostjo podkožja sakralne arhitekture. Vanjo so uvedeni prek doživljajcu arhitekture najbližje morfološke povrhnjice, v katero se zaradi stoletnega, pogosto celo tisočletnega upiranja sakralne arhitekture destruktivnosti časa, odtiskujejo poteze teoloških, obrednih, simbolnih, arhitekturnih, kulturnozgodovinskih, likovnoteoretskih, družbenih in nenazadnje tehnoloških premen, kakor tudi premen v njenem razmerju do prostora ter stavbne tipologije, ki jo soustvarja. Razumevanje zastavljene širine in kompleksnosti, ki bo podana na problemsko zasnovanih predavanjih, slušatelji preskušajo in poglobljajo v okviru individualne ali skupinske obravnave problemov s tega področja, metodološko sidrane v uravnoteženem prepletu likovnoteoretskih razmislekov s spoznanji arhitekturne analize konkretnih arhitektur, s poudarkom na razvijanju veščin povezovanja likovnoteoretskih spoznanj z arhitekturno analizo, razvijanju sposobnosti razbiranja različnih plasti v podkožju sakralne arhitekture in značilnosti njihove interakcije, kakor tudi na kreativni a v pogledu metodologije in argumentacije pregledni ter poglobljeni arhitekturni analizi.

ključne besede

morfologija, sakralno, arhetip, obredje, simbol

obravnavane tematike

sakralno in profano, vsebina in oblika, znak in simbol, tip in arhetip, istovetnost sakralnega prostora, sakralni prostor med stvarnim in navideznim

Notre-Dame de Chartres, 13.stol.

labirint v tlaku glavne ladje,

prof. Mihael Dešman, doc. Vlatka Ljubanović

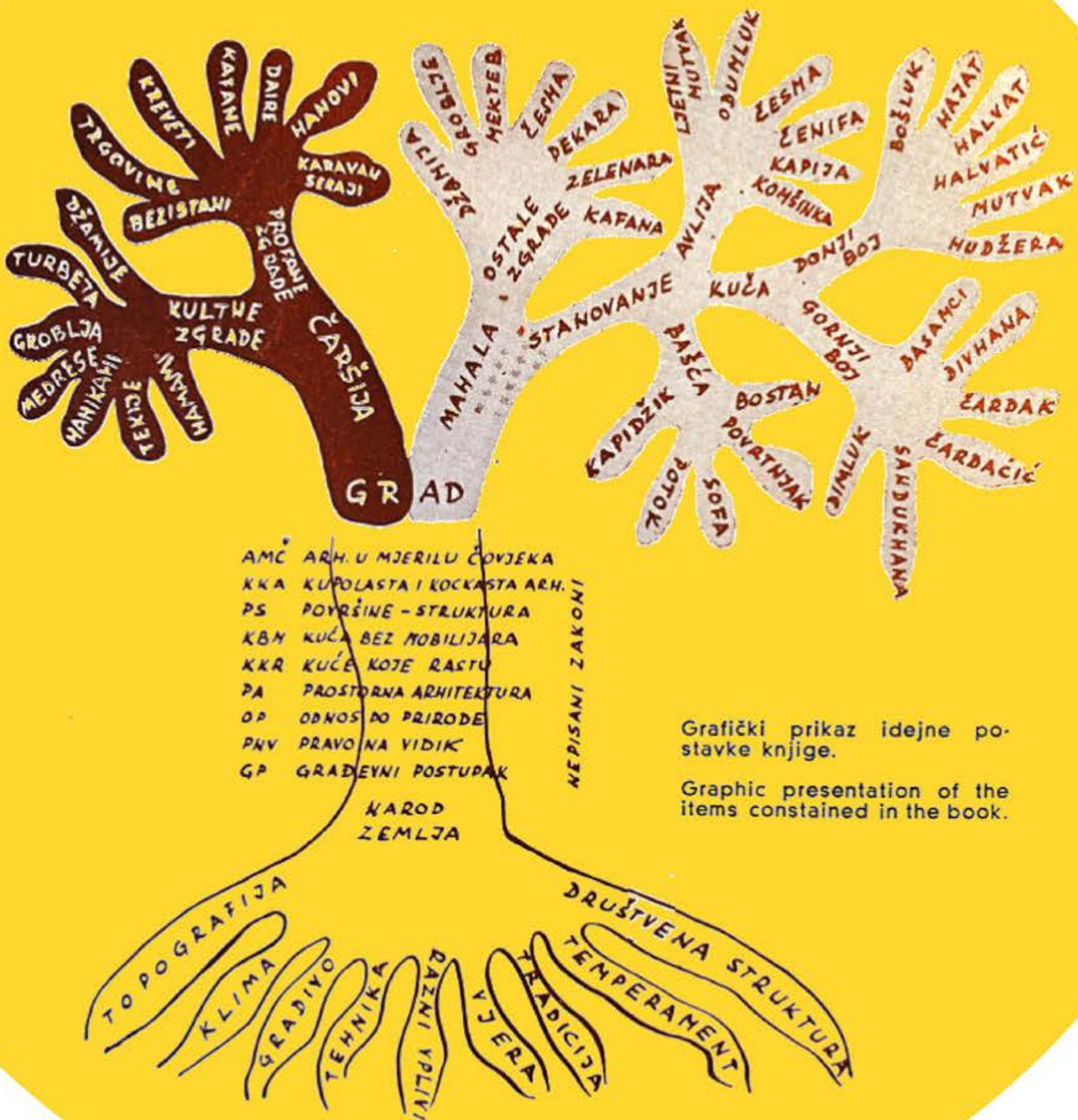
Predmet Arhitekturni regionalizmi se ukvarja z raziskovanjem arhitekture v širšem kulturnem prostoru Slovenije, med Benetkami in Dunajem, med Evropo in Balkanom, med Alpami in Mediteranom. Osredotoča se na vprašanje identitete, kaj identiteta je, kako nastane, kako jo lahko ustvarjamo na kreativen način ter kako izkoristiti danosti naše specifične arhitekturne kulture in jih obenem postavljati pod vprašaj. Ključno vprašanje predmeta je tudi kako misliti zgodovino in jo uporabiti kot orodje za soočanja s sedanostjo. Skozi izbor tem predmet odgovarja na aktualna razmišljanja v arhitekturi in umetnosti ter jih hkrati sooblikuje. Sistematično obravnava teme, ki so v obstoječem predmetniku pogosto obravnavane zgolj obrobno ali naključno. Predmet poteka v obliki predavanj, pogovorov in ekskurzij. Zasnovan je kuratorsko, znanje pa je podano v obliki mikrozgodb o izbranih temah. Predmet ne uči podatkov temveč nauči razmišljanja in načina študija tematike. Poudarki: obravnava arhitekture v našem širšem kulturnem prostoru, učenje in razumevanje arhitekture za nova snovanja ter za iskanje odgovorov, zakaj in kako so v sodobno arhitekturo vtikani vzori in vzorci iz arhitekturne in kulturne zgodovine.

ključne besede

arhitekturni regionalizmi, širši kulturni prostor Slovenije, identiteta v arhitekturi, zgodovina kot orodje za soočanje s sedanostjo, vzorci in vzori v sodobni arhitekturi

obravnavane tematike

Dušan Grabrijan in teoretsko ozadje regionalizma (Ravnikar, Achleitner, Frampton, ...), Jugoslovanski modernizem (Richter, Bogdanović, Vitić, Dobrović, Magaš, Ugljen in drugi), od Scarpe do sodobnosti (Valle, Snozzi, Galfetti in drugi), od Dunaja do Gradca (Margarete Schütte-Lihotzky, Roland Reiner, Günther Domenig do sodobnosti), Alpe – Vorarlberg, Tirolska in Koroška, Mesta – Trst, Reka, Zagreb, Gradec

Dušan Grabrijan, Juraj Neidhardt: Arhitektura Bosne i put u suvremeno

Grafični prikaz idejne zasnove knjige, str. 4

doc. Gašper Medvešek, asist. dr. Andrej Mahovič

Priča smo številnim demografskim spremembam in ekološkim katastrofam. Arhitektura postaja v veliki meri orodje za plemenitenje kapitala, sredstvo za povečevanje razlik med bogatimi in revnimi. Pojavlja se vprašanje ali so tradicionalna arhitekturna orodja še primerna za ustvarjanje boljšega sveta? Ali pa postajajo prav nasprotno, orodje, ki vodi v neželjeno prihodnost. Predmet Arhitektura ustvarjalnega mišljenja bo predstavljal miselna orodja za ustvarjalno razmišljanje, ki segajo tudi izven običajnih ustaljenih arhitekturnih, metodoloških praks. Z namenom izboljšave sveta v katerem živimo, bo izobraževanje potekalo na osnovi lateralnih orodji razmišljanja (Edward de Bono), ki so pripomoček za ustvarjalno mišljenje. Kreativen način razmišljanja bo poskušal aktivno odgovoriti na problematiko trenutnega stanja v prostoru in času, ter študente privedi do optimistične vloge arhitekta, ki bo sposoben sodelovati pri oblikovanju ljudem in okolju prijazne prihodnosti. Ta orodja je na naši šoli uporabljal že prof. Edvard Ravnikar, saj so mu predstavljala teoretsko osnovo za njegovo pedagoško delo. Predmet bo tudi kritično presodil sodobno arhitekturno in urbanistično prakso ter s pomočjo orodja arhitekturnih analogij ustvaril kreativno perspektivo za bodoče arhitekte. Metodološko arhitekt uporablja analogije kot igro domišljije, ki jo kasneje preoblikuje v ustvarjalno dejanje. Na podlagi analize realiziranih in nerealiziranih projektov, njihovih primerjav in kontrastov, bo predmet uvajal nova miselna orodja za arhitekte.

ključne besede

ustvarjalnost, kreativnost, lateralno razmišljanje, družbena odgovornost, inovativnost v svetu idej, humanost, arhitekturne analogije, kritična obravnava in refleksija arhitekturne in urbanistične prakse

obravnavane tematike

ustvarjalno odzivanje arhitektov na aktualne družbene probleme in izzive

Lana Arih, Anti-vitruvijska hiša, 2024